

ИНФОРМАЦИЯ

за дейността на Висшия съдебен съвет, представена на срещата с експертната мисия на Европейската комисия по Механизма за сътрудничество и оценка

Представяващият Висшия съдебен съвет г-н Боян Магдалинчев отчете предприетите действия и постигнати резултати, след проведената на 13 март 2019 г. среща с представители на Експертната мисия по МСО. Направен бе преглед на основните констатации и препоръки в докладите на ЕК в периода 2017 – 2018 г., като бяха представени актуални данни по показателите и препоръките от компетентността на ВСС.

Акцент в разговорите бе предстоящата процедура за избор на главен прокурор на Република България, като бе посочено, че по предложение на Прокурорската колегия Пленумът на Висшия съдебен съвет е приел времеви график (хронограма) за провеждането ѝ. Дадени бяха разяснения във връзка със законовите изисквания и етапите на изборната процедура, която ще бъде открита максимално близо до законово установената най-ранна възможна дата, а изслушването на кандидатите и изборът ще бъдат проведени на 24 октомври 2019 г. Обърнато бе внимание, че по инициатива на президента на Република България са проведени консултации с председателите на върховните съдилища, главния прокурор, представляващия ВСС, главния инспектор на ИВСС и министъра на правосъдието във връзка с предстоящия избор на главен прокурор, както и че е проведената кръгла маса с участието на представители на неправителствения сектор относно качествата, които трябва да притежава кандидатът за главния прокурор, според общественото мнение.

Отчетено бе, че в изпълнение на *Препоръка 5 „Да се публикува за обществена консултация доклад, в който подробно се отчита напредъкът по изпълнението на националната стратегия за съдебна реформа и се определят оставащите стъпки, които трябва да бъдат предприети. Да се създаде механизъм за непрекъснато публично отчитане на напредъка през оставащата част от периода за изпълнение на стратегията.“*, Висшият съдебен съвет регулярно - на всеки 6 месеца предоставя на Министерство на правосъдието информация от своята компетентност по Отчета за изпълнението на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система и Пътната карта към нея. Уточнено бе, че последната информация, изпратена през м. януари 2019 г. , съдържа актуални данни към 31 декември 2018 г.

Представяващият ВСС обясни, че в изпълнение на *Препоръка 6 „Да се намери решение на положението с натовареността в най-натоварените съдилища въз основа новите стандарти за натовареност и да се постигне съгласие по пътна карта за реформа на съдебната карта*

едновременно с развитието на електронното правосъдие.“ е предоставена информация за дейността на Комисия "Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика" към Съдийската колегия за периода от 21 февруари до 30 май 2019 г., за решенията на Прокурорската колегия за продължаване процеса по оптимизиране структурата на районните прокуратури, както и за изпълнението на проектите, свързани с този показател, по които ВСС е бенефициент.

Съобщено бе, че в изпълнение на *Препоръка 7 „Да се изготви пътна карта за изпълнение на препоръките на СПСР във връзка с реформата на прокуратурата и взаимодействието ѝ с другите институции, включително механизъм за отчитане на постигнатия напредък пред широката общественост.*“ ВСС регулярно предоставя на МП информация по изпълнението на Пътна карта по Мярка 13 от Плана за действие за изпълнение на препоръките от независимия анализ на структурния и функционалния модел на прокуратурата и анализа на нейната независимост, като последните данни са от 28 февруари 2019 г. и са актуализирани към 22 февруари т.г.

По Показател 5 „Корупция на ниските нива на администрацията“ бяха отчетени предприетите действия по *препоръка 14 за въвеждане на основи на риска мерки за противодействие на корупцията по ниските етажи на властта във високорискови сектори в рамките на държавната администрация.* Уточнено бе, че съдебната администрация е нормативно регламентирана в глава осемнадесета на ЗСВ и съгласно чл. 343а, при встъпването си в длъжност, както и всяка година до 15 май, съдебните служители подават пред работодателя декларация за имущество и интереси по чл. 35 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество /ЗПКОНПИ/. В тази връзка Пленумът на ВСС приема наредба, с която да се регламентират условията за проверка на имущественото състояние и конфликт на интереси по отношение на съдебните служители. Коментирано бе, че проектът на наредбата е изработен от работна група и е представен на Комисията по правни въпроси (КПВ) към Пленума на ВСС. Обърнато бе внимание, че според част от членовете на ВСС наредбата е трудно изпълнима, предвид необходимостта от сформирани на около 320 антикорупционни комисии в органите на съдебната власт, които да проверяват декларациите на съдебните служители. Представяващият ВСС обясни, че има съдилища и прокуратури, в които броят на съдебните служители е малък и не могат да бъдат сформирани комисии, поради което Пленумът на ВСС е поискал автентично тълкуване от законодателя относно приложението на § 2, ал. 6 във връзка с ал. 1, т. 1 от ДР на ЗПКОНПИ „Какво следва да се разбира под „организация и ред за извършване на проверката на декларациите, както и за установяване на конфликт на интереси“ по отношение на администрацията на органите на

съдебната власт, Висшия съдебен съвет, Инспектората към Висшия съдебен съвет и Националният институт на правосъдието, и как разпоредбите на глави пета, осма и петнадесета от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество следва да се приложат „съответно“ за лицата посочени в ал. 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона.“ В тази връзка с решение по т. 1.2. от протокол № 10/22.04.2019 г., Комисията по правни въпроси е предложила на Пленума на ВСС да направи мотивирани предложения за изменения в ЗПКОНПИ.

Представяващият ВСС посочи, че проектът на Наредба, предвиждащ конкретни мерки във връзка с декларирането на несъвместимост, проверката на декларации за имущество и интереси, установяването на конфликт на интереси, и съответната административно-наказателна отговорност, предстои да бъде разгледан след автентичното тълкуване от законодателя относно приложението на цитираните норми, респективно възприемането на предложенията за законодателни промени.

Подробно бе представен предложението от Министерски съвет проект на постановление за създаване на Съвет за координация и сътрудничество между изпълнителната, съдебната и законодателната власт, с цел създаването на механизъм за национален мониторинг за отчитане цялостното изпълнение на мерките, предприети в областта на независимостта, отчетността и реформата в съдебната власт, борбата с корупцията и организираната престъпност. Разяснено бе, че междуведомственият орган ще има координационни и съвещателни функции по изпълнение на мерки в областта на борбата с корупцията и организираната престъпност, съдебната реформа, независимостта на съдебната власт и необходимостта от нормативни промени във връзка с тях, предвидени в националните стратегии и препоръки на Европейската комисия по Механизма за сътрудничество и оценка, и представяне на постигнатия напредък по тях пред обществеността. Коментирани бяха състава и структурата на Съвета, който ще се ръководи от двама съпредседатели – заместник министър-председателя с ресор „правосъдие“ и представляващия ВСС, като гаранция за равнопоставеността и независимостта на съдебната власт.

Обсъдени бяха и предложенията от министъра на правосъдието за промени в НПК и ЗСВ относно започване на наказателно производство за умишлено престъпление от общ характер срещу председателя на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор, както и предсрочното им освобождаване от длъжност преди изтичане на мандата им. Акцентирано бе върху идеята да се регламентира еднакъв правен режим при временното им отстраняване от длъжност и предсрочно прекратяване на правомощията при извършване на престъпление или друго тежко нарушение при изпълнение на задълженията им. Обърнато бе внимание, че в проекта са

спазени основните принципи заложи в НПК относно режима на обжалване на съдийските и прокурорските актове, като са завишени критерии, по отношение на компетентните органи, които ще се произнасят. Уточнено бе, че в състава на Работната група изготвила предложенията има членове на ВСС, а Пленумът участва в съгласувателната процедура и при необходимост ще изрази отношение по предложените разпоредби.

Коментирани бяха процедурите за избор на административни ръководители на Апелативна прокуратура – София, Апелативна специализирана прокуратури и Специализираната прокуратура, като бе уточнен етапът за всяка от тях. Съобщено бе, че в момента тече втора процедура за избор на административен ръководител на Специализираната прокуратура, в която участва само един кандидат – настоящият и. ф. административен ръководител и в момента е в ход атестационна процедура за него, във връзка с участието му в конкурса и поради изминалите повече от пет години от последното му атестиране. Пояснено бе, че предходната процедура е прекратена, поради постъпил отказ от участие на единствения кандидат.

По отношение на конкурса за избор на административен ръководител на Апелативната специализирана прокуратура бе посочено, че това също е втори конкурс. Обяснено бе, че при първата процедура единият кандидат се е отказал от участие, а другият не е получил необходимата подкрепа, за да бъде избран. Съобщено бе, че във втората конкурсна процедура участват трима кандидати, като по отношение на двама от тях се провеждат атестации. Отчетено бе, че процедурата за избор на апелативен прокурор на София също е втора и в нея участват двама кандидати – досегашният административен ръководител и районният прокурор на София, за който се провежда атестационна процедура.

Обсъдени бе положителният ефект от законодателните изменения за облекчаване натовареността на Софийски градски съд (СГС), като бе заявено, след промяната в ГПК от 01 август 2018 г. по отношение на местната подсъдност на застрахователните дела, натовареността на Гражданско отделение в СГС е намалела с 40 %, и се очаква ефектът да се мултиплицира и върху Софийски апелативен съд, като въззивна инстанция.

В контекста на *Препоръка 6* от доклада на ЕК *реформата на съдебната карта да става едновременно с развитието на електронното правосъдие* бе коментирано, че само при въвеждането на електронно правосъдие реформата на съдебната карта в географски смисъл ще гарантира принципа за достъп до правосъдие. Посочено бе, че с решение на Пленума на ВСС от 30 май 2019 г. е предложено удължаване на крайния срок във връзка с въвеждането на електронното правосъдие до 31 декември 2020 г. Споделено бе, че според членовете на Съдийската колегия реформата на съдебната карта не бива да е фрагментарна, а трябва да се

предхожда от широк обществен дебат с участието на всички заинтересовани страни. Подчертана бе необходимостта от интердисциплинарен подход, при който се отчита натовареността, демографско-икономическото развитие, съотношението между съдии и съдебни служители, възможностите за електронно призоваване, мобилността и изградената инфраструктура. Посочено бе, че с приключване на проекта на ВСС за оптимизация на съдебната карта ще се предложат - всеобхватен анализ на тези фактори и различни професионални модели за оптимизация.

Във връзка с електронното правосъдие бе посочено, че през м. април по Програмата за структурни реформи на ЕК стартира проект „Реформа на заповедното производство“ за създаване на система за централизирана електронна обработка на заповедни дела. Уточнено бе, че заповедните дела представляват между 60 % - 80% от всички дела подсъдни на районните съдилища, които са най-натоварените в страната. Посочено бе, проектът предвижда образуването, разглеждането и приключването на съдебните дела да се извършва в електронна форма, при спазване на правилата за местна подсъдност. По този начин, с предварително зададени критерии ВСС ще може да регулира натовареността на районните съдилища, като се извършва същинско електронно правораздаване и правосъдие. Представени бяха и предприетите действия за законодателни промени, с цел облекчаване натовареността на районните съдилища, сред които проведени срещи - с центрове по медиация в страната, с президента на „Фондацията за устойчиви инициативи в областта на върховенството на закона“, със съдии от районни съдилища, както и подготовка на национална конференция за приемане на конкретни насоки и предложения за въвеждане на задължителна съдебна медиация при подаване на исковата молба по брачни дела, задължителна медиация преди първо съдебно заседание по граждански и търговски спорове, и професионална медиация, при която ще има задължително предварително алтернативно разрешаване на определени спорове от медиатор специалист в съответната материя. Уточнено бе, че ако страните не са съгласни с предложението на медиатора, тогава ще е допустимо да подават иск, защото близо 40% от гражданските дела в районните съдилища са именно такъв тип спорове – между застрахователи, искове за недостатъци в строителни работи, потребителски спорове. Обявено бе, че на 11 юли 2019 г. ще бъде проведена национална среща между всички заинтересовани страни, а през септември ще бъде готов цялостният пакет със законодателни изменения, които ще бъдат представени на Министерство на правосъдието.

Споделено бе, че без оптимизация на военните съдилища, които са най-ниско натоварени и имат по 0,78 бр. дела на месец за разглеждане, е немислимо провеждане на съдебна реформа. Посочено бе, че мерките в тази област зависят изцяло от крайното решение на законодателния орган

по направените предложения за разширяване компетентността на военните съдилища, както и че към момента не е сформирана работна група. В тази връзка бе отчетено, че с решение на Пленума на ВСС през м. ноември 2018 г. на Министерството на правосъдието са изпратени предложенията на военните съдии за законодателни изменения, с цел преодоляване на ниската им натовареност.

Коментирани бяха опитите за балансиране на неравномерната натовареност чрез преместване на магистрати от ниско натоварени във високо натоварени съдилища.

Представен бе напредъкът в реформата на съдебната карта по отношение на прокуратурата. Припомнено бе, че вече са трансформирани 11 районни прокуратури в териториални отделения към съответните районни прокуратури, като основна цел на този подход е балансиране на неравномерната натовареност в районни прокуратури. Посочено бе, че процесът продължава и в изпълнение на решение на Прокурорската колегия по протокол № 14 от 15 май 2019 г. на информационната страница на Прокуратурата е публикуван проект на предложение за реструктурирането на 29 районни прокуратури, които да бъдат трансформирани в териториални отделения към 15 районни прокуратури. Дадена бе подробна информация за проведеното на 27 май 2019 г. работно обсъждане с участието на членове на Прокурорската колегия и административните ръководители на съответните районни, окръжни и апелативни прокуратури. Отчетено бе, че на срещата е представена информация за хода на реформата по отношение на вече реструктурираните прокуратури, като всички апелативни прокурори категорично са заявили, че този процес е изключително успешен и е постигната основната цел – уеднаквяване на натовареността в рамките на съдебния район на съответната районна прокуратура. Обърнато бе внимание, че всички административни ръководители са изразили становища във връзка с предстоящото окрупняване на прокуратурите, посочили са аргументи „за“ и „против“ реструктурирането, като на обсъждане е подложена и датата за евентуално начало на процеса.

Отчетено бе и предложението на Прокурорската колегия за провеждане на съвместно съвещание със Съдийската колегия, на което да се обсъдят вижданията, идеите и се обмени опит във връзка с реформата на съдебната карта. Отбелязано бе, че в изпълнение на решение на Прокурорската колегия, комисия „Съдебна карта и натовареност на прокурорите и следователите“ е създадена организация и система за постоянно наблюдение на дейността на прокуратурите, към които са разкрити териториални отделения за изготвяне на периодични междинни оценки на постигнатия ефект от тази съдебна реформа.

В края на срещата членовете на ВСС обобщиха, че при отстояване независимостта на съдебната власт колективният орган не проявява

пристрастност към определени позиции, работи професионално и доколкото заседанията са публични, решенията се приемат при гарантирана откритост, като може да се проследят мотивите на всеки един член на ВСС, за какво и как гласува.

В заключение представляващият ВСС посочи, че оценява обективността в докладите на Европейската комисия по Механизма за сътрудничество и оценка, като акцентира върху готовността за допълнителни усилия в отговор на препоръките за постигане на резултати, гарантиращи независимостта на съдебната власт. Подчертано бе, че ВСС ще продължи чрез дискусии да разрешава споровете, които стоят пред съдебната система и чрез Пленума и колегиите активно ще работи и застава зад всеки един магистрат, като в рамките на своите компетенции и правомощия ще търси решение на всеки проблем, свързан с органите на съдебната власт.